

Ecologisch vervolgonderzoek
Kerkhovensestraat te Oisterwijk

Mw. Lintermans-Mathijssen

Eindrapport

Ecologisch vervolgonderzoek *Kerkhovensestraat te Oisterwijk* Mw. Lintermans-Mathijssen Eindrapport

Rapportnummer: P01610

Datum: 23 september 2019

Contactpersoon opdrachtgever: Mw. Lintermans-Mathijssen,

Projectteam BRO¹: Marcel Koen, Natascha Luijken, Martijn van de Schoot

Bron foto kaft: BRO, abstract

BRO is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het NGB is de brancheorganisatie voor groene adviesbureaus en heeft als doel kwaliteitsbevordering en belangenbehartiging. Onze werkzaamheden voeren wij dan ook uit volgens de door het NGB vastgestelde gedragscode (versie juni 2008, aangevuld in februari 2010). De medewerkers binnen de discipline ecologie voldoen aan de door het Ministerie van EZ genoemde voorwaarden voor ter zake deskundigen op het gebied van ecologisch onderzoek. Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde protocollen en richtlijnen voor onderzoek. BRO accepteert op voorhand geen aansprakelijkheid ten aanzien van mogelijke beslissingen die de opdrachtgever naar aanleiding van het uitgevoerde onderzoek neemt.

BRO
Hoofdvestiging
Bosscheweg 107
5931 PK Boxtel
T +31 (0) 411 850 400
E info@bro.nl

Inhoudsopgave

pagina

1. INLEIDING	2
1.1 Aanleiding	2
1.2 Doel	2
2. OMSCHRIJVING PLANGEBIED	4
2.1 Huidige situatie	4
2.2 Voorgenomen werkzaamheden / ingrepen	6
3. WERKWIJZE	7
3.1 Huismussen	7
3.2 Vleermuizen	8
4. RESULTATEN	10
4.1 Huismussen	10
4.2 Vleermuizen	11
4.3 Overige soorten	11
5. EFFECTENBEOORDELING	12
5.1 Huismus	12
5.2 Vleermuizen	12
6. CONCLUSIE	13
7. BRONNEN	14
8. VERKLARENDE WOORDENLIJST	15

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding

Opdrachtgever is voornemens de westelijke helft van de langgevelboerderij aan de Kerkhovensestraat 49 te Oisterwijk om te vormen tot woning en enkele bijgebouwtjes. Voor alle ruimtelijke ontwikkelingen geldt dat deze in overeenstemming met de Wet natuurbescherming moeten worden uitgevoerd. Om te voldoen aan nationale en internationale regelgeving is het verplicht om, voordat een ingreep plaatsvindt, onderzoek te doen naar het eventueel voorkomen van beschermde flora en fauna.

Om de effecten van de renovatie van het westelijke deel van de langgevelboerderij en sloop van de bijgebouwtjes op natuurwaarden te bepalen, is door Ecoresult eind 2018 een verkennend veldbezoek uitgevoerd. Uit dat verkennende onderzoek is gebleken dat het plangebied geschikt is voor gebouw bewonende vleermuizen en de huismus. Geschikte locaties voor vleermuisverblijfplaatsen zijn aanwezig in de langgevelboerderijschuur in spleten tussen de houten steunbalken en opgetimmerde balken en planken en tussen het dak en de houten balken. Geschikte locaties voor huismusnesten zijn onder andere aanwezig onder dakpannen en op houten balken ter plaatse van diverse gebouwen binnen het plangebied.

Vervolgonderzoek noodzakelijk wordt geacht naar de huismus en verschillende soorten vleermuizen, omdat door de voorgenomen plannen negatieve effecten kunnen optreden die conform de Wet natuurbescherming verboden dan wel ontheffingsplichtig zijn. Om te bepalen of een ontheffingsaanvraag met bijbehorende maatregelen aan de orde is, heeft BRO middels aanvullend soortgericht veldonderzoek in de juiste periodes bepaald of de betreffende bebouwing een broedfunctie heeft voor de huismus en/of een verblijfsfunctie voor een of meerdere soorten vleermuizen. In onderhavig rapport bevinden zich de resultaten van dit vervolgonderzoek.

1.2 Doel

Dit onderzoek zal antwoord geven op de volgende vragen:

- Zijn er nestplaatsen van de huismus aanwezig in de gebouwen?
- Zo ja, hoeveel nestplaatsen van huismus betreft het hier?
- Zijn er verblijfsfuncties van vleermuizen aanwezig in de gebouwen?
- Zo ja, welke soort, aantal en verblijfsfunctie m.b.t. vleermuizen betreft het hier?
- Leiden de werkzaamheden tot verlies of verstoring van nest- en/of verblijfplaatsen?
- Leidt de ingrepen tot overtreding van de verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming en is een ontheffingsaanvraag noodzakelijk?

Ontheffing

Bij aanwezigheid van een nestlocatie van huismus of een verblijfsfunctie van een vleermuizensoort, welke door de plannen worden verstoord dan wel komt te vervallen, dient door het treffen van maatregelen, zoals het aanbieden van (tijdelijke) alternatieve verblijfplaatsen en het werken buiten de gevoelige periode(s), de functionaliteit van de betreffende verblijfplaats behouden te blijven en schade aan individuen te worden voorkomen. Mede door het behoud van de functionaliteit en door zorgvuldig te handelen, zal de gunstige staat van instandhouding van de betreffende soort niet in het geding komen. Daarnaast dient voor het mogen verwijderen van de huidige verblijfplaats een ontheffing te worden aangevraagd bij de provincie Noord-Brabant, via de omgevingsdienst Brabant Noord (ODBN). Een ontheffingsaanvraag dient te worden onderbouwd met een activiteitplan waar aspecten als de specifieke werkzaamheden en maatregelen, het wettelijk belang (nut en noodzaak), een alternatievenafweging en de planning in zijn opgenomen.

Maatregelen om vertraging te voorkomen

Bij de aanwezigheid van een vaste rust- en verblijfplaats van een vleermuizensoort is één van de onderdelen van de noodzakelijke maatregelen het tijdig aanbieden van temporele alternatieve verblijfsmogelijkheden (bijvoorbeeld vleermuiskasten). Afhankelijk van de te verstoren functie, dienen meerdere geschikte alternatieve verblijfsmogelijkheden te worden aangeboden die de aan te tasten verblijfsfuncties (tijdelijk) kunnen opvangen. Daarbij geldt conform de Wet natuurbescherming voor de vervanging van verblijfplaatsen, afhankelijk van de te verstoren functie, een gewenningsperiode van minimaal 3 à 6 maanden waarin vleermuizen actief zijn, alvorens met de verstorende werkzaamheden mag worden gestart. De wintermaanden mogen hierbij dus niet worden meegerekend. Bij de aanwezigheid van een kraamverblijf dienen alternatieve kraamverblijven (kraamkasten) zelfs minimaal een volledig kraamseizoen (mei – juli) tegelijkertijd aanwezig te zijn geweest met de huidige verblijfplaats.

Dit kan tot gevolg hebben dat bij het aantreffen van een verblijfplaats pas in het seizoen na het verlenen van de ontheffing kan worden gewerkt ter plaatse van de betreffende bebouwing. Voor een initiatiefnemer is dat vaak een extra jaar tijdverlies. Om eventuele vertraging zo veel als mogelijk te beperken zijn er op voorhand 20 huismusnestkasten en 8 vleermuiskasten (paar/zomer) geplaatst binnen het plangebied aan te behouden/niet te renoveren gebouwen.

Figuur 2. Luchtfoto van het plangebied en directe omgeving (globale begrenzing plangebied is rood omlijnd).

Figuur 3. Een deel van het terrein gezien vanuit het zuidoosten. Foto: M. van der Neut | Ecoresult B.V.

Figuur 4. Een deel van het erf. Rechts de langgevelboerderij. Foto: M. van der Neut | Ecoresult B.V.

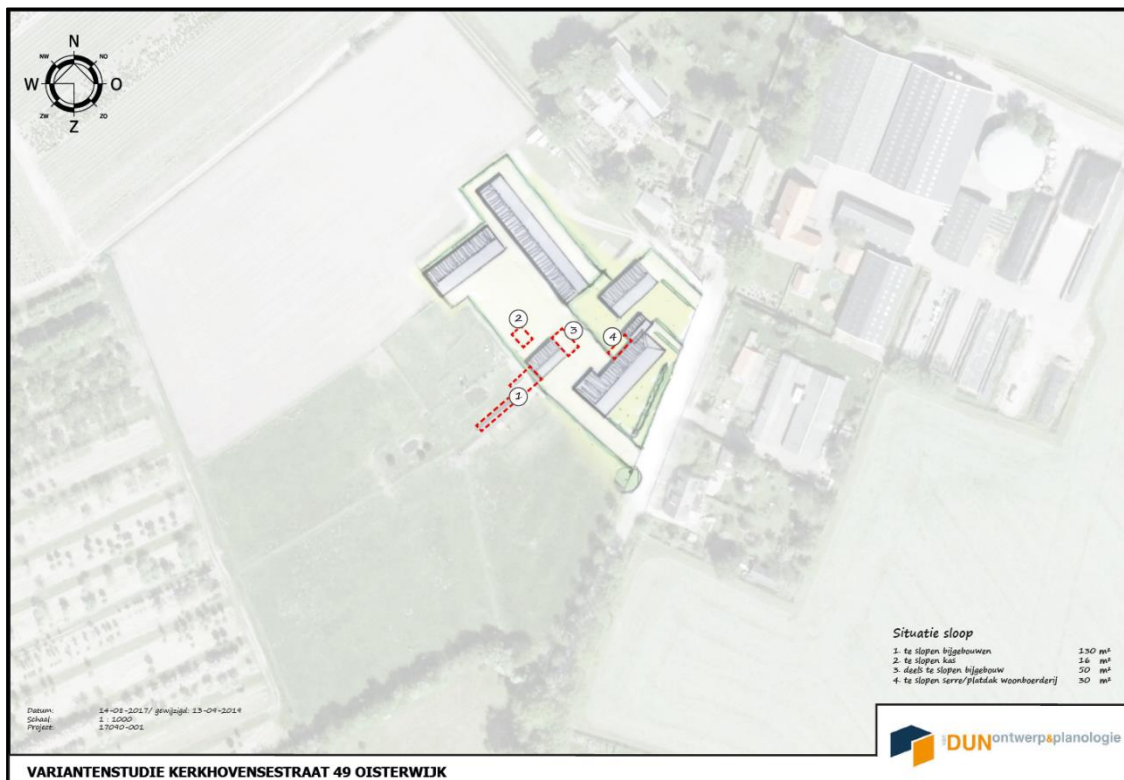
Figuur 5. Binnenzijde van de te renoveren schuur met houten draagbalkconstructie. Foto: M. van der Neut | Ecoresult B.V.

Figuur 6. Te slopen stalletje, momenteel in gebruik als verblijfplaats voor walibi's. Foto: M. van der Neut | Ecoresult B.V.

2.2 Voorgenomen werkzaamheden / ingrepen

De agrarische bedrijfslocatie wordt herontwikkeld. Hiervoor is een bestemmingsplanwijziging noodzakelijk. Het plangebied heeft geen bedrijfsfunctie meer en wordt ontwikkeld waarbij het westelijke deel van de langgevelboerderij wordt gerenoveerd en ingericht als woonfunctie. Het oostelijke deel blijft in de huidige staat als woning behouden. De overige opstallen blijven dienstdoen als opslagruimten. De opstallen die bouwkundig niet meer voldoen zullen worden gesloopt (zie figuur 7).

Figuur 7. Beoogde situatie in het plangebied (bron: Van Dun Advies). Te slopen bijgebouwen zijn rood omlijnd.

3. WERKWIJZE

3.1 Huismussen

Ten aanzien van de huismus zijn tussen 1 april en 15 mei 2019 twee veldbezoeken uitgevoerd, met een tussenliggende periode van minimaal 10 dagen, in de ochtenduren tussen 8.00 uur en 12.00 uur. Tabel II geeft een overzicht van de uitgevoerde veldbezoeken voor huismussen. Tijdens de veldbezoeken is gelet op de aanwezigheid van roepende huismussen. Mannetjes huismussen roepen met name in het voorjaar ('s ochtends) vaak vanaf de dakranden/goten waar hun nesten zich bevinden. Tevens is gedurende de veldbezoeken in de ochtend gelet op huismussen die (met nestmateriaal of voedsel) onder dakpannen of andere nestlocaties verdwijnen. Op basis van de veldbevindingen is bepaald of zich onder het dakpannen dak van de te renoveren woningen bevinden broedlocaties van de huismus bevinden. De onderzoeksinspanning is conform hetgeen is gesteld in het kennisdocument van de huismus (BIJ12, versie 1.0 juli 2017).

Volgens de soortenstandaard kan de aanwezigheid van een nest van een huismus als volgt worden aangetoond:

1. een nestindicatieve waarneming:
 - een nest of nestbouw of
 - bezoek van een huismus aan een waarschijnlijke nestplaats (nest zelf vaak niet zichtbaar, maar grassprietten of veertjes steken uit) of
 - transport van voedsel of ontlastingpakketjes of
 - bedelende jongen in nest (vlak voor uitvliegen goed te horen, steken kopjes uit nestopening).
2. min. 1 waarneming in potentieel broedbiotoop in de periode 10 maart t/m 20 juni van:
 - een zingend mannetje (veelal op de dakrand) of
 - aanwezigheid van een paartje bij een potentiële nestplaats of
 - balts.

Afwezigheid van broedende huismussen is aangetoond, als er tijdens twee gerichte veldbezoeken in de periode 1 april tot en met 15 mei (met tien dagen tussen beide veldbezoeken) of tijdens vier gerichte veldbezoeken in de periode 10 maart tot en met 20 juni geen aanwezigheid kan worden aangetoond.

Tijdens de veldbezoeken waren de weersomstandigheden voor het waarnemen van huismussen gunstig. Tijdens geen van de veldbezoeken was de temperatuur lager dan 12 °C. De windsnelheid lag beneden de 3 beaufort, het was helder tot half bewolkt en er was geen sprake van neerslag (zie tabel I).

Tabel I. Bezoeken i.v.m. huismusinventarisaties

Datum	Type onderzoek	Tijdsduur onderzoek	Weer	Temp.
03-04-2019	Huismus	08.45-10.45	Wind gemiddeld 2 Bft Half bewolkt Geen neerslag	12 °C
05-05-2019	Huismus	09.00-11.00	Wind gemiddeld 3 Bft Licht bewolkt Geen neerslag	15 °C

3.2 Vleermuizen

Voor vleermuizen zijn in de periode half mei tot en met september 2019 in totaal vijf aanvullende veldbezoeken uitgevoerd. Dit betreft de meest gunstige periode van het jaar waarin vleermuizen aantoonbaar van een onderzoeksgebied gebruik kunnen maken. Gedurende de periode mei tot en met half juli hebben de meeste soorten hun zomer- en kraamverblijfplaatsen bezet en zijn druk bezig met het grootbrengen van jonge dieren. Vanaf eind juli vallen de kraamkolonies uiteen, verspreiden de vrouwtjes zich en gaan op zoek naar het gezelschap van baltsende mannetjes. Winterverblijfplaatsen zijn zeer lastig aan te tonen. Van zomerverblijfplaatsen, kraamverblijven en paarverblijfplaatsen mag zekerheidshalve aangenomen worden dat deze ook als winterverblijfplaats gebruikt kunnen worden, zolang de temperatuur niet te laag wordt (vorst).

De laatvlieger heeft als enige soort geen standaard invliegtijd. Het zwermgedrag is bij deze soort ook korter en kan al plaatsvinden vanaf 1 á 2 uur na het uitvliegmoment. Omdat het niet reëel is om de hele nacht binnen een of meerdere deelgebieden te zoeken naar laatvliegers, hebben in de periode half mei - half juli twee gerichte avondrondes (circa 2 uur na zonsondergang) plaatsgevonden met een tussenliggende periode van minimaal 30 dagen, ten behoeve van het aantonen/uitsluiten van zomer- en kraamverblijfplaatsen van de laatvlieger. Daarnaast heeft er in de periode mei – juli tevens een ochtendronde (circa 2 uur voor zonsopkomst) plaatsgevonden ten behoeve van het aantonen/uitsluiten van zomerverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis. Vervolgens hebben in de periode half augustus - eind september twee avondrondes, met een tussenliggende periode van minimaal 20 dagen, plaatsgevonden ten behoeve van het aantonen/uitsluiten van de functie paarverblijfplaats. Ten behoeve van het indiceren van een massawinterverblijfplaats, is de eerste avondronde vóór september 2019 uitgevoerd. Tabel II geeft een overzicht van de uitgevoerde veldbezoeken voor vleermuizen.

De inventarisatiemethode is conform de richtlijnen van het protocol voor vleermuisonderzoek (versie maart 2017), dat is opgesteld door het vleermuisvakberaad van het Netwerk Groene Bureaus en de Zoogdiervereniging. Dit protocol schrijft voor dat de onderzoeksinspanningen afhankelijk zijn van de te verwachten soorten en functies. Het protocol heeft tot doel het belang van de functies van onderzoekslocaties voor soorten vleermuizen effectief en efficiënt vast te stellen dan wel uit te sluiten. In het bijzonder wanneer de aanwezigheid van gebiedsfuncties of soorten wordt uitgesloten, zou een onderzoek volgens het protocol als juridisch voldoende moeten worden aangemerkt.

Gezien de grootte en overzichtelijkheid van het terrein zijn de avondrondes en de ochtendronde in de periode half mei – half juli uitgevoerd door een deskundige ecologen per veldronde. Ook de veldbezoeken in de paarperiode zijn uitgevoerd door een deskundige ecoloog, omdat vleermuizen op de betreffende onderzoeksmomenten gedurende een langere periode nabij hun verblijfplaats rondvliegen/zwermen. Tijdens de veldbezoeken is voornamelijk gelet op uitvliegende, invliegende of zwerpende vleermuizen. Daarnaast is er ook gelet op foeragerende en passerende vleermuizen. Tijdens de twee laatste veldbezoeken is voornamelijk gelet op sociale geluiden. In de periode half augustus - september produceren mannetjes vleermuizen de meeste sociale geluiden vanuit of vliegend rondom bebouwing om vrouwtjes te lokken.

Alle veldbezoeken zijn uitgevoerd met behulp van een batdetector (Pettersson M500-384) met opnamemogelijkheid en weergave van sonogrammen. Een batdetector zet het voor het menselijk gehoor niet hoorbare ultrasone geluid van vleermuizen om naar frequenties die wel hoorbaar zijn. Op basis van de geluidsfrequenties en ritmes kunnen verschillende soorten vleermuizen worden onderscheiden. De opnamemogelijkheid is belangrijk omdat de geluidsopnames kunnen worden gebruikt voor het determineren van soorten die op basis van hun geluid moeilijk zijn te onderscheiden (met name *Myotis*-soort) en waarbij het sonogram uitsluitsel kan geven.

Tijdens de veldbezoeken waren de weersomstandigheden voor het waarnemen van vleermuizen gunstig. De weersomstandigheden voldoen aan de protocollaire eisen voor vleermuizen onderzoek: temperatuur niet lager dan 12 °C, de windsnelheid beneden de 5 Beaufort en geen sprake van neerslag, anders dan lichte motregen (zie tabel II).

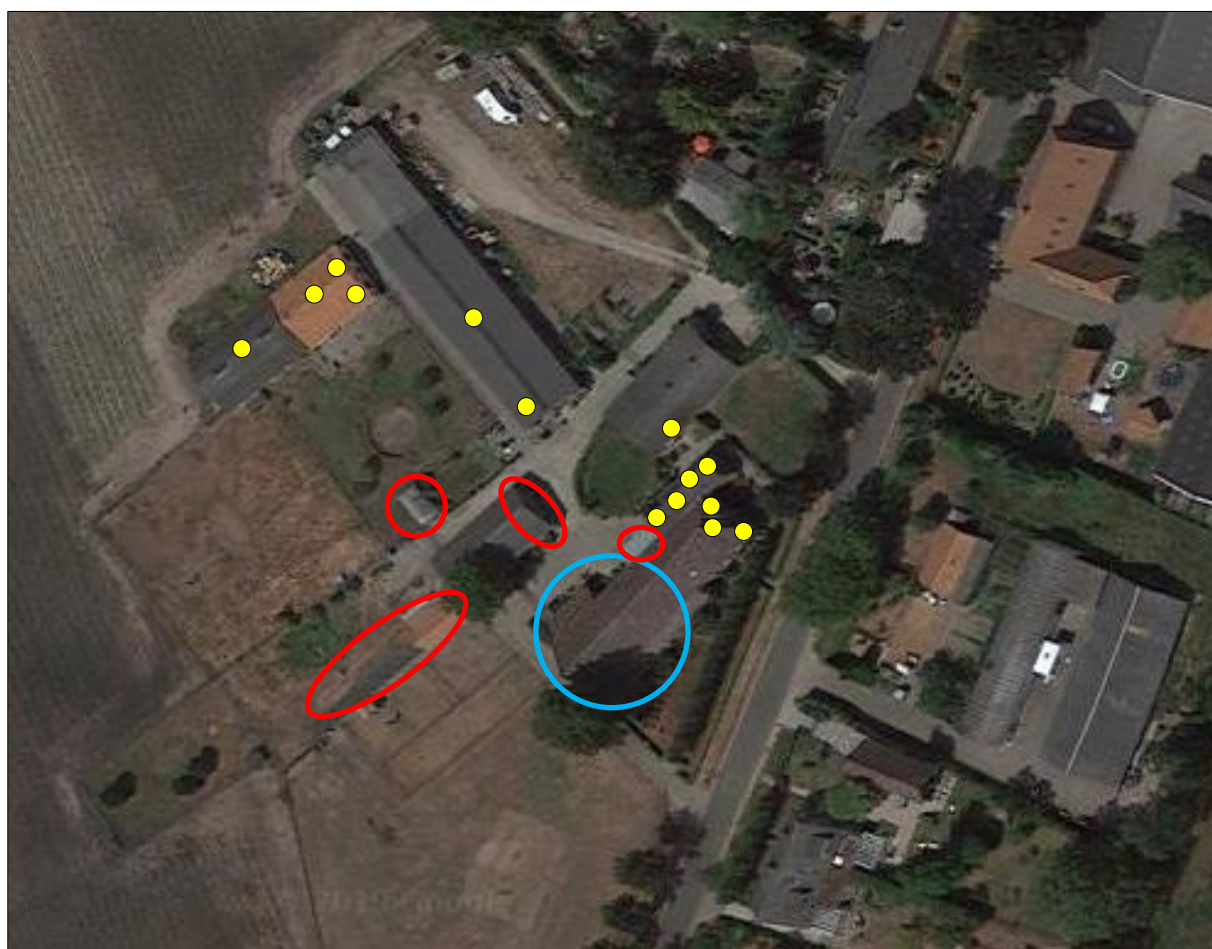
Tabel II. Bezoeken i.v.m. vleermuisinventarisaties

Datum	Type onderzoek	Tijdsduur onderzoek	Zon op/ onder	Weer	Temp.
22-05-2019	Kraam- en zomerverblijf	21.30 - 23.30	21.34	Wind gemiddeld 2 Bft Vrijwel geheel bewolkt Geen neerslag	18 °C
26-06-2019	Kraam- en zomerverblijf	21.55 - 23.55	22.01	Wind gemiddeld 3 Bft Half bewolkt Geen neerslag	24 °C
03-07-2019	Kraam- en zomerverblijf	03.30 - 05.30	05.27	Wind gemiddeld 3 Bft Half bewolkt Geen neerslag	16 °C
28-08-2019	Paar- en zomerverblijf	20.30 - 23.30	20.35	Wind gemiddeld 2 Bft Geheel bewolkt Geen neerslag	24 °C
16-09-2019	Paar- en zomerverblijf	19.45 - 22.45	19.47	Wind gemiddeld 2 Bft Half bewolkt Geen neerslag	14 °C

4. RESULTATEN

4.1 Huismussen

Er is tijdens de veldbezoeken diverse nestlocaties binnen het plangebied aangetroffen, zie figuur 8. Ter plaatse van de (deels) te slopen bijgebouwen (rode cirkel in figuur 8) is geen nestindicierend gedrag aangetroffen. Ditzelfde geldt voor het te renoveren gedeelte van de langgevel boerderij. Wel kwamen enkele huismussen hier wat stro hooi/stro halen voor de nestbouw elders op het perceel halen, daar op de zolder enkele resten hooi/stro aanwezig zijn. De reden dat in de betreffende gebouwdelen geen huismussen broeden heeft er mogelijk mee te maken dat het betreffende gedeelte van de langgevel-boerderij geen dakbeschot heeft en/of te tochtig is door onder andere het ontbreken van meerdere dakpannen. De bijgebouwtjes zijn wellicht niet geschikt vanwege de aanwezigheid van te platte dakpannen die ervoor zorgen dat er amper ruimte tussen de dakpannen en het dakbeschot aanwezig is, het ontbreken van dakbeschot en/of te veel dagelijkse menselijke activiteit (inclusief hond) in het betreffende gebouw.

Figuur 8. Nestlocaties huismus (gele stippen).

4.2 Vleermuizen

Verblijfplaatsen

Er is zowel in de kraamperiode als paarperiode geen binding met de bebouwing binnen het plangebied door vleermuizen waargenomen. Aan de hand van het protocollaire onderzoek zijn geen verblijfsplaatsen aangetroffen binnen of in de directe omgeving van het plangebied.

Foeragerende en passerende vleermuizen

Tijdens alle veldbezoeken is een duidelijke vliegverbinding aangetroffen ter hoogte van de Kerkhovense straat voor zowel de gewone dwergvleermuis (circa 30) als de laatvlieger (circa 10). De vervlijfplaatsen van deze soorten bevinden zich ergens in westelijke richting van de Kerkhovesestraat. De exacte locaties zijn niet bepaald daar dit relevant is voor de ingrepen op de onderzoekslocatie. Verder is er elk veldbezoek een enkele rosse vleermuis hoog over gevlogen en is er tijdens het laatste veldbezoek een foeragerende gewone grootoorvleermuis waargenomen langs de bomen aan de Kerkhovense straat.

Tijdens vrijwel ieder veldbezoek zijn er tevens enkele (1-4) foeragerende gewone dwergvleermuizen waargenomen welke circa een half uur na zonsondergang of uur voor zonsopkomst met name foeraerden boven de voortuin. Later op de avond/ochtend trokken deze weg en vloog er slechts incidenteel een individu over. Het plangebied doet dienst als onderdeel van het foerageergebied voor enkele gewone dwergvleermuizen. Gezien de vleermuizen hier niet de hele avond aanwezig waren en regelmatig een kwartier of langer verdwenen betreft het hier geen essentieel foerageergebied voor de gewone dwergvleermuis. Daarnaast is er in de directe omgeving genoeg groen aanwezig dat kan dienen als foerageermogelijkheid.

4.3 Overige soorten

Tijdens alle veldbezoeken is tevens gelet op andere (vogel)soorten als kauw, holenduif en spreeuw. Deze zijn in dit geval niet aangetroffen.

5. EFFECTENBEOORDELING

5.1 Huismus

De bebouwing waar huismusnesten zijn aangetroffen maken geen deel uit van de werkzaamheden ten behoeve van het omvormen van het westelijke gedeelte van de langgevelboerderij tot woning of de sloop van de bijgebouwtjes.

Bij de werkzaamheden die starten in oktober 2019 is dan ook geen sprake van opzettelijke verstoring dan wel het beschadigen of vernielen van een vaste nestplaats van de huismus. De plaatselijke populatie huismussen zal geen negatieve effecten ondervinden van de voorgenomen plannen. Daarbij zal het dak van de nieuwe woning wel over een dakbeschot gaan beschikken waar huismussen wel tussen de dakpannen en het dakbeschot kunnen gaan broeden, waardoor de populatie ter plaatse kan uitbreiden. Ook de uit voorzorg geplaatste 20 nestkasten zullen een positieve bijdrage leveren aan de hoeveelheid nestmogelijkheden binnen het plangebied.

Verder vinden de werkzaamheden van de dakconstructie plaats buiten het broedseizoen, waarbij er ook geen sprake zal zijn van indirecte verstoring op nesten ter plaatse van het aangrenzende dak. De functionaliteit van het plangebied voor de huismus en de staat van instandhouding ter plaatse, zal zeker niet in het geding komen door de voorgenomen plannen, daar het leefgebied waar huismussen van afhankelijk qua voedsel en beschutting in de huidige staat aanwezig blijven en mogelijk worden versterkt door de aanplant van meer erfbeplanting.

5.2 Vleermuizen

Door de afwezigheid van een verblijfsfunctie in de bebouwing binnen het plangebied is er geen sprake van opzettelijke verstoring dan wel het beschadigen of vernielen van een vaste rust- of voortplantingsplaats van een vleermuizensoort.

Het stalletje (zie figuur 6 en nummer 1 in figuur 7) dat in juli 2019 is gesloopt is niet geschikt bevonden voor vleermuizen, waardoor deze na het huismussenonderzoek (geen nesten aangetroffen) kon worden gesloopt zonder dat er sprake was van negatieve effecten op een verblijfsfunctie van een vleermuizensoort.

De plannen hebben verder geen betrekking op de laanbeplanting langs de Kerkhovensestraat of verlichting hierop. Verstoring of aantasting van de aangetroffen vliegroute is niet aan de orde.

6. CONCLUSIE

Met de voorgekomen plannen met betrekking tot de omvorming van een woning in de het westelijke deel van de langgevelboerderij en de sloop van de bijgebouwtjes gaan geen nest- en/of verblijfplaatsen verloren. Negatieve effecten op huismussen of vleermuizen zijn niet aan de orde. De plannen met betrekking tot de wijziging van het bestemmingsplan leidt niet tot een overtreding van de Wet natuurbescherming, voor wat betreft huismussen of vleermuizen. Het aanvragen van een ontheffing bij de ODBN wordt niet noodzakelijk geacht.

De protocollaire inventarisatie is een steekproef. Het is dan ook mogelijk dat soorten, met name vleermuizen, en functies niet waargenomen zijn, terwijl dat ze op een ander tijdstip wel aanwezig zijn. Dit is echter acceptabel, de Wet natuurbescherming vraagt een initiatiefnemer om alles te doen wat redelijkerwijs van hem verwacht kan worden. Met de gekozen methodes en inspanningen (conform het vleermuisprotocol versie 2017 en het kennisdocumenten Huismus Versie 1.0, BIJ12, juli 2017) is dan ook voldoende invulling gegeven aan artikel 1.11 (Zorgplicht) van de Wet natuurbescherming voor wat betreft vleermuizen en huismus. Wat betreft dit onderzoek heeft de initiatiefnemer dan ook gedaan wat redelijkerwijs van hem/haar kan worden verwacht. In z'n algemeenheid dient hierdoor bij alle werkzaamheden te allen tijde rekening te worden gehouden met de Zorgplicht en het broedseizoen met betrekking tot alle soorten.

7. BRONNEN

- Dietz C., O. von Helversen & D. Nill 2011. Vleermuizen. Alle soorten van Europa en Noordwest-Afrika. De Fontein/Tirion Uitgevers, Utrecht.
- Kennisdocument Gewone dwergvleermuis, versie 1.0 BIJ12 juli 2017
- Kennisdocument Huismus, versie 1.0 BIJ12 juli 2017
- Kennisdocument Ruige dwergvleermuis, versie 1.0 BIJ12 juli 2017
- Limpens, H., J. Regelink & R. Koelman 2010. Vleermuizen en planologie. Zoogdiervereniging, Nijmegen.
- Ministerie van Economische Zaken 2016. Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen. Lees hier wat de Wet natuurbescherming daarover regelt. Versie 1.3, december 2016. Ministerie van Economische Zaken, Den Haag.
- SOVON Vogelonderzoek Nederland 2002. Atlas van de Nederlandse broedvogels 1998-2000. Nederlandse fauna 5. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.
- Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging (2017) Vleermuisprotocol 2017, maart 2017.

8. VERKLARENDE WOORDENLIJST

Activiteitenplan

Een activiteitenplan dient als begeleitend document voor een ontheffingsaanvraag. In het activiteitenplan zijn maatregelen verwoord waarmee de functionaliteit van een rust- of verblijfplaats van een beschermde soort behouden blijft en schade aan individuen wordt voorkomen.

Expert Judgement

Inschatting van een deskundige op grond van zijn/haar kennis en ervaring.

Foerageerhabitat

Het gebied waarbinnen een soort voedsel zoekt.

Foerageren

Zoeken en vinden van voedsel door dieren (jachtgebied).

Functioneel leefgebied

Hiermee wordt het gebied dat is benodigd om de functionaliteit van een voortplantingsplaats of van een vaste- rust of verblijfplaats te behouden. Een nestlocatie of voortplantingsplaats kan bijvoorbeeld alleen succesvol functioneren, wanneer er voldoende habitat (schuilgelegenheid, voedsel etc.) van voldoende kwaliteit aanwezig is om te kunnen paren, eieren te leggen en jongen groot te brengen.

Gunstige staat van instandhouding

Er is sprake van een gunstige staat van instandhouding van een soort of habitatype als de omstandigheden waarin de soort of het habitatype voorkomt perspectief bieden op een duurzaam voortbestaan van die soort of dat habitatype.

Habitat

Omvat de plaatsen waar een bepaald organisme voorkomt doordat de abiotische en biotische factoren (niet levende en levende natuur) van die plaatsen voldoen aan de eisen en toleranties die het organisme stelt om te kunnen overleven, groeien en zich voortplanten.

Kraamverblijfplaats

Voortplantingsplaats van vleermuizen. Het gaat hierbij vaak om de vrouwelijke exemplaren van een kolonie (ook wel kraamgroep genoemd) die gezamenlijk hun jongen grootbrengen. De aantallen vleermuizen in een kraamgroep kun oplopen tot meerdere honderden exemplaren.

Mitigerende maatregelen

Maatregelen die negatieve effecten bij een ingreep voorkomen of reduceren.

Omgevingscheck

Een omgevingscheck wordt uitgevoerd bij verlies van leefgebied van een jaarrond beschermde functie van een soort die door een ingreep (tijdelijk) verloren gaat. De omgeving van de ingreep wordt door een ter zake deskundige beoordeeld op aanwezigheid van voldoende alternatief leefgebied en/of potentiële verblijfplaatsen.

Ontheffing

De Wet natuurbescherming is gemaakt om planten- en diersoorten die vrij in het wild leven te beschermen. Om deze kwetsbare soorten te beschermen bevat de Wet natuurbescherming een aantal verbodsbepalingen. Onder bepaalde voorwaarden mogen de activiteiten wel doorgaan, daarvoor kan een ontheffing benodigd zijn. Een ontheffing is een besluit waarbij in een individueel concreet geval een uitzondering op een wettelijk verbod wordt gemaakt.

Paarverblijfplaats

Dit is een verblijfplaats die hoofdzakelijk in het najaar (september/oktober) door vleermuizen worden gebruikt om te paren. Eén mannetje kan een dergelijke verblijfplaats met meerdere vrouwtjes delen. In de omgeving van de paarverblijfplaats wordt veelal door het territoriale mannetje middels baltsvluchten getracht vrouwtjes aan te lokken.

Populatie

Een biologische populatie is een groep individuen van dezelfde soort die zich onderling voortplant en als zodanig geïsoleerd is van andere zulke groepen.

Rode Lijst

Rode Lijsten laten zien welke soorten zijn verdwenen en welke soorten in een gebied sterk zijn achteruitgegaan of zeldzaam zijn. Er bestaan verschillende Rode Lijsten. Voor vogels, voor zoogdieren, planten, paddenstoelen, insecten en voor allerlei andere soortgroepen. Rode Lijsten hebben geen officiële juridische status. Plaatsing op de lijst maakt een dier dus nog geen 'beschermde diersoort' in de zin van de Flora- en faunawet. De Rode Lijsten hebben in de praktijk wel een belangrijke signaleringfunctie. Door de Rode Lijst te raadplegen, kunnen alle instellingen die met natuurbehoud te maken hebben rekening houden met bedreigde soorten.

Vaste rust- of verblijfplaats

Een plek binnen het leefgebied van een soort die essentieel is voor de levenscyclus van een individu. De Wet natuurbescherming omschrijft niet exact wat een vaste rust- of verblijfplaats is. Dit is soortafhankelijk.

Vliegroute

Een vaste route die door vleermuizen wordt gebruikt tussen de verblijfplaatsen naar foerageergebieden.

Winterverblijfplaats

Verblijfplaats die gebruikt wordt om de periode van winterrust te overbruggen. Voor vleermuizen zijn dit vorstvrije, maar koele en vochtige plekken. Er kans sprake zijn van massaverblijfplaatsen, verblijfplaatsen van kleine groepen of één of enkele individuen.

Zomerverblijfplaats

Is een vleermuisverblijfplaats anders dan een kraamverblijf. Buiten de kraamperiode worden deze door vrouwtjes gebruikt, binnen de kraamperiode door individuele mannetjes.

